

D 29/09

Med anledning av vad som har framkommit vid handläggningen av ett disciplinärende rörande en annan revisor, dnr 2009-30, har Revisorsnämnden (RN) öppnat detta disciplinärende avseende A-son.

Av handlingarna i ärendet framgår följande. A-son är vald revisor i ett aktiebolag i vilket en auktoriserad revisor utövar revisionsverksamhet, fortsättningsvis kallat bolaget. Bolaget avgav inte årsredovisning för räkenskapsåret 2007 förrän den 22 december 2008. Dessförinnan hade bolaget av Bolagsverket påförts förseningsavgifter vid två tillfällen samt därefter förelagts att senast visst datum inge årsredovisning och därvid upplysts om att det i annat fall kunde komma att tvångslikvideras. A-son lämnade en revisionsberättelse den 9 februari 2009, i vilken han anmärkte på att skatter och avgifter inte hade betalats i rätt tid samt att årsredovisningen inte hade lämnats inom lagstadgad tid.

A-son har förelagts att yttra sig i ärendet och därvid ange bland annat om han övervägde om förseningen med årsredovisningen innebar att det kunde misstänkas att bolagets företrädare hade gjort sig skyldig till bokföringsbrott eller annat brott samt vilka åtgärder han i så fall vidtog med anledning av detta.

A-son har anfört följande. Ett administrativt misstag vid hans revisionsbyrå medförde att han inte kontaktade bolagets företrädare före sommaren 2008 för att informera sig inför revisionen, vilket han annars sannolikt skulle ha gjort. I oktober 2008 mottog han ett brev från bolagets styrelseledamot med besked om att förseningen med årsredovisningen för räkenskapsåret 2007 berodde på sjukdom och tjänstledighet hos en medarbetare i bolaget. A-son vidtog inte några åtgärder för att upplysa styrelseledamoten om gällande regler om upprättande och hantering av årsredovisning, eftersom styrelseledamoten själv är auktoriserad revisor och därmed väl insatt i regelverket. A-son fick därefter del av bolagets årsredovisning någon gång mellan jul- och nyårshelgerna 2008. Till följd av en komplicerad skattefråga blev den revision som sedan följde mer omfattande än normalt. Det är uppenbart att bolagets ”hantering av årsredovisningsfrågan” medförde att det uppkom sådan brottsmisstanke som avses i 9 kap. 42 § aktiebolagslagen (2005:551). Han fann dock inte anledning att lämna någon särskild underrättelse till bolagets styrelseledamot om detta, eftersom denne var väl medveten om denna ”brottsexponering”. En sådan underrättelse skulle inte ha medfört att styrelseledamoten hade agerat på annat sätt. De förhållandena att Bolagsverket hade utfärdat ett likvidationsföreläggande samt att styrelseledamoten med anledning av förseningen var föremål för ett disciplinärende hos RN utgjorde tillräckliga incitament för denne att upprätta bokslut och snarast se till att årsredovisning ingavs till Bolagsverket. Det skulle inte ha gagnat vare sig bolaget, det allmänna eller någon annan intressent om han hade gjort en anmälan till åklagare och avgått från revisionsuppdraget. Förseningen medförde inte någon ekonomisk skada utöver de förseningsavgifter som bolaget tvingades betala. Dessutom måste det misstänkta brottet anses vara obetydligt. Han anser att avgång från uppdraget och anmälan till åklagare därför inte behövde ske. Det kan inte vara rimligt att belasta det hårt ansträngda rättssystemet genom att anmäla brottsmisstankar av detta slag. Att göra en sådan anmälan och därefter avgå från revisionsuppdraget, och således inte ta ansvar för den revision som måste utföras, skulle ha känts främmande för honom i hans revisorsroll. En avgång från revisionsuppdraget skulle ha försvårat bolagets situation, eftersom det skulle ha varit svårt för bolaget att engagera en ny revisor. Han fann det vara mest ändamålsenligt att ställa upp och hjälpa bolaget och styrelseledamoten i den besvärliga

situationen och se till att årsredovisningen kom in till Bolagsverket i tid för att undgå tvångslikvidation.

RN gör följande bedömning.

Enligt 7 kap. 10 § aktiebolagslagen ska aktieägarna inom sex månader från utgången av varje räkenskapsår hålla en ordinarie bolagsstämma där styrelsen ska lägga fram en årsredovisning och en revisionsberättelse. Detta innebär att årsredovisningen måste vara upprättad och reviderad senast denna dag. Vidare följer av 8 kap. 1 och 3 §§ årsredovisningslagen (1995:1554) att bestyrkt kopia av årsredovisningen ska ha kommit in till Bolagsverket inom en månad efter det att bolagsstämman fastställde balansräkningen och resultaträkningen. Om kopior av årsredovisning och revisionsberättelse inte har kommit in till Bolagsverket inom sju månader från räkenskapsårets utgång ska bolaget betala en förseningsavgift enligt 8 kap. 6 § samma lag. Om bolaget inte till Bolagsverket har kommit in med årsredovisning och revisionsberättelse inom elva månader från räkenskapsårets utgång ska Bolagsverket enligt 25 kap. 11 § första stycket 2 aktiebolagslagen besluta att bolaget ska gå i likvidation.

Högsta domstolen har i NJA 2004 s. 618 prövat en fråga om ansvar för bokföringsbrott i ett fall då ett aktiebolag hade avgett årsredovisningar för ett räkenskapsår knappt tre månader för sent och för följande räkenskapsår drygt fyra månader för sent. Det bolagets styrelseledamot dömdes till ansvar för bokföringsbrott. Brotten bedömdes inte vara ringa.

Av 9 kap. 42 § aktiebolagslagen följer att en revisor som vid sin revision finner att det kan misstänkas att en styrelseledamot inom ramen för det granskade bolagets verksamhet har gjort sig skyldig till vissa i bestämmelsen angivna brott, bland annat bokföringsbrott, ska vidta särskilda åtgärder enligt 9 kap. 43 och 44 §§ samma lag. Revisorn ska i sådana fall underrätta styrelsen om sina iakttagelser. Senast fyra veckor därefter ska revisorn avgå från sitt uppdrag och i samband därmed i en särskild handling till åklagare redogöra för misstanken samt ange de omständigheter som misstanken grundar sig på. I tre undantagsfall behöver revisorn dock inte avgå och göra anmälan till åklagare, nämligen om den ekonomiska skadan av det misstänkta brottet har ersatts och övriga menliga verkningar av gärningen har avhjälpats, om det misstänkta brottet redan har anmälts till polismyndighet eller åklagare eller om det misstänkta brottet är obetydligt.

Den föreskrivna underrättelsen till styrelsen kan undvaras om det kan antas att styrelsen inte skulle vidta några skadeförebyggande åtgärder med anledning av underrättelsen eller en underrättelse av annat skäl framstår som meningslös eller stridande mot syftet med underrättelseskyldigheten. Även i dessa fall gäller dock vad som ovan sagts om avgång från revisionsuppdraget och anmälan till åklagare.

RN konstaterar först att årsredovisningen för det i ärendet aktuella aktiebolaget avgavs nära tolv månader efter räkenskapsårets utgång, dvs. nära sex månader för sent. Mot bakgrund av ovan nämnda rättspraxis måste detta förhållande anses ha medfört att bolagets styrelseledamot kunde misstänkas ha gjort sig skyldig till bokföringsbrott. A-son har uppgett att även han gjorde denna bedömning. Fråga uppkommer därmed om han skulle ha vidtagit de åtgärder som anges i 9 kap. 43 och 44 §§ aktiebolagslagen.

Den första åtgärd som en revisor ska vidta enligt nämnda lagrum är att underrätta styrelsen om brottsmisstankarna. A-son synes mena att en underrättelse till styrelseledamoten inte behövde ske i det aktuella fallet eftersom den skulle ha varit meningslös då den inte skulle ha påverkat ledamotens handlande. RN delar inte denna uppfattning utan menar att en sådan underrättelse skulle ha utgjort ett effektivt påtryckningsmedel. En underrättelse till en styrelseledamot om brottsmisstanke medför att denne inom fyra veckor riskerar att även bli föremål för anmälan till åklagare, och vetskaper om detta måste normalt anses utgöra ett starkt incitament

för att påskynda upprättandet av årsredovisningen. Detta gäller även styrelseledamöter som är väl medvetna om skyldigheten att upprätta årsredovisning.

RN gör således bedömningen att det ankom på A-son att enligt 9 kap. 43 § aktiebolagslagen underrätta bolagets styrelseledamot om att denne kunde misstänkas ha gjort sig skyldig till bokföringsbrott. Om någon årsredovisning därefter inte skulle ha lagts fram inom fyra veckor från denna underrättelse skulle A-son även ha varit skyldig att avgå från revisionsuppdraget och göra en anmälan om sina misstankar till åklagare.

Genom att inte underrätta styrelseledamoten om sina misstankar har A-son åsidosatt sina skyldigheter som revisor, och han ska därför meddelas en disciplinär åtgärd. RN finner att erinran i detta fall är en tillräcklig åtgärd.

Med stöd av 32 § andra stycket revisorslagen (2001:883) meddelar RN A-son erinran.

Ärendet har avgjorts av RN genom dess tillsynsnämnd. I beslutet har deltagit hovrättspresidenten Sten Andersson, ordförande, rättschefen Vilhelm Andersson, advokaten Rune Brännström, auktoriserade revisorn Mikael Ernström, direktören Per-Ola Jansson, auktoriserade revisorn Leif Lundfors och skattejuristen Kerstin Nyquist. Vid ärendets slutliga handläggning har i övrigt närvarit direktören Peter Strömberg, chefsjuristen Adam Diamant, revisionsdirektören Kerstin Stenberg samt avdelningsdirektören Björn Fredljung som föredragit ärendet.